

Justis- og beredskapsdepartementet

Vår ref: 2016/43

Deres ref: 15/8555

Vår dato: 09.02.2016

Deres dato: 29.12.2015

Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Høring - forslag om endringer i utlendingslovgivningen (Innstramninger II)

Vi viser til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) 29.12.2015 med høringsfrist 09.02.2016. Vox har ansvar for faglig utvikling, gjennomføring og kvalitetssikring av *Norskprøven for voksne innvandrere* og *Prøven i samfunnskunnskap for voksne innvandrere* som etter forslaget skal brukes som et ledd i innstramningene. Dette høringssvaret er derfor avgrenset til pkt. 8.3.5, d) og e).

Til pkt. 8.3.5. d) og e) Krav om å bestå test i norsk og samfunnskunnskap som vilkår for permanent oppholdstillatelse

JD foreslår at det innføres krav om bestått muntlig norskprøve og samfunnskunnskapsprøve for permanent oppholdstillatelse (PO).

Dette forslaget må ses i sammenheng med Regjeringens tidligere forslag til endringer i statsborgerloven, vedtatt av Stortinget 11. desember 2015, der det innføres krav om muntlige norskferdigheter på nivå A2 og bestått samfunnskunnskapsprøve på norsk for å få statsborgerskap. JD foreslår at kravene for PO skal være noe lavere, med nivå A1 i muntlig norsk og bestått samfunnskunnskapsprøve på et språk innvandreren forstår.

Da forslag til endringer av statsborgerloven var ute på høring, viste Vox, i likhet med andre høringsinstanser, til det prinsipielt problematiske med å knytte demokratiske rettigheter til innbyggernes ferdigheter og kunnskaper. Dersom det allikevel skal stilles krav, mener Vox at bestått muntlig prøve på nivå A1 og bestått prøve i samfunnskunnskap på et språk man forstår er rimelige krav. Dette forutsetter at personer med lave leseferdigheter får mulighet til å avlegge samfunnskunnskapsprøven muntlig på et språk de forstår.

Økt etterspørsel etter prøvene

Omlag en fjerdedel av kandidatene som har gjennomført samfunnskunnskapsprøven de to foregående årene, har ikke bestått. Det er grunn til å tro at flertallet av denne gruppen vil ønske å ta prøven på nytt ved en eventuell lovendring. Personer som ikke er omfattet av introduksjonsloven, vil også måtte ta prøven dersom de skal søke om PO.

Det er allerede i dag en utfordring at det ikke tilbys nok plasser, verken til prøve i norsk eller samfunnskunnskap, til privatister. Det er bekymringsverdig om personer får avslag på søknad om PO på grunn av manglende tilbud. Kommunene må derfor få tydelige føringer om at de har plikt til å tilby prøver til privatister.

Et økt antall kandidater fører til at det blir behov for å produsere flere oppgaver og prøveversjoner for å hindre at prøvene blir kjent. Det er kostnadskrevenende å utvikle og kvalitetssikre oppgaver for å sikre at prøvene har høy kvalitet. Siden samfunnskunnskapsprøven skal kunne avlegges på et språk innvandreren forstår godt, innebærer det at nye versjoner av prøven må oversettes til mange språk. Det vil også være behov for å oversette samfunnskunnskapsprøven til flere språk enn vi har i dag.

Kvalitetssikring av prøvene

Forslaget til lovendring vil medføre at prøvene i samfunnskunnskap og muntlig kommunikasjon får større betydning. Det blir derfor enda viktigere å sikre at prøvene er pålitelige og rettferdige.

Dersom muntlig prøve i norsk knyttes til PO, blir det svært viktig å sikre at sensureringen er pålitelig og rettferdig, samt å gi kandidatene adgang til å klage på resultat. I dag har ikke kandidatene denne klagemuligheten.

Hvis bestått samfunnskunnskapsprøve blir vilkår for PO, blir det enda viktigere å heve kvaliteten på og tilbudet om opplæring i samfunnskunnskap i kommunene. Det er flere kommuner som ikke tilbyr opplæring på et språk deltakerne forstår. Noen kommuner tilbyr ikke opplæring i samfunnskunnskap i det hele tatt (Birkeland, Larsen og Lønvik 2015).

Oppsummering

Vox mener at dagens ordning med krav om gjennomført pliktig opplæring med avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap er tilstrekkelig for å sikre at alle som skal søke om PO, har tilstrekkelige norskerferdigheter og kunnskaper om det norske samfunnet.

Dersom forslaget om endring av Utlendingsloven § 62 vedtas, mener Vox at:

- innvandrere med begrensede leseferdigheter må få tilbud om å avlegge samfunnskunnskapsprøven muntlig på et språk de forstår godt
- kandidater må gis adgang til å klage på resultat i muntlig prøve

Vox vil understreke at innføring av prøver for PO vil innebære:

- behov for å styrke opplæringen av lærere i samfunnskunnskap

- økt antall privatister til prøvene og større belastning på kommunene
- økte kostnader i forbindelse med utvikling og kvalitetssikring av flere oppgaver og prøveversjoner

Med vennlig hilsen

Xeni Dimakos
fungerende direktør

Camilla Hovind Ulven
rådgiver